

II. NOVIJA ZBIVANJA U HRVATSKOM FINANCIJSKOM SEKTORU¹

A. Uvod

35. Tijekom 1990-ih Hrvatska je ostvarila značajan napredak u razvijanju modernog financijskog sektora. Nakon sučeljavanja s opasnošću od stečaja banke su doživjele oporavak, postavljeni su temelji tržištu novca i kapitala i uveden je tržišno orijentirani pravni okvir. Međutim, nebankarski financijski sektor i nadalje je malen i brojne banke našle su se u teškim problemima u 1998. i početkom 1999. U ovom se poglavlju razmatraju novija zbivanja u hrvatskom financijskom sektoru. Prvi se odlomak bavi bankarskim sektorom, s težištem na novijim problemima, i ocjenjuje se rad središnje banke vezan uz te probleme te opisuju preostali zadaci na tom području. Drugi se odlomak bavi nebankarskim sektorom i analizom novijih trendova i politika na tržištu osiguranja, novca i kapitala.

B. Bankarski sektor u Hrvatskoj

36. Hrvatska ima moderan dvorazinski bankarski sustav, koji je u studenome 1999. uključivao 48 banaka s velikim ovlaštenjima, 12 predstavništava i podružnica inozemnih banaka s odobrenjima za rad i 41 ostalu financijsku instituciju, koje pružaju nešto manji niz financijskih usluga.² Što se tiče veličine udjela, poslovne banke dominiraju, obuhvaćajući gotovo cjelokupni iznos ukupne aktive bankovnog sustava. Sve su banke pod nadzorom Hrvatske narodne banke (HNB). Iako ih je većina u privatnom vlasništvu, država još drži većinski udjel u gotovo svim najvećim bankama (Tablica 11.). Privatizacija je uvelike u tijeku i 17. prosinca objavljeno je da je većinski udjel u drugoj banci po veličini u državi prodan jednoj talijanskoj banci.

37. Reforma bankovnog sustava bio je dugačak i skup proces pun problema s kojima su se susretale i ostale tranzicijske države. U tržišnoj ekonomiji, banke imaju ključnu ulogu u mobilizaciji i raspodjeli štednje. Uspostavljanje modernoga bankarskog sektora i osiguranje uvjeta za njegov dugoročni razvoj stoga su bili ključni ciljevi tranzicijskog procesa. Ti su ciljevi bili nedostižni za zemlje koje su loše provodile reformu, bile opterećene prošlim naslijeđem, te imale slabe institucije i slab ljudski potencijal. Te su države iskusile velike bankovne probleme. Slični su problemi spriječili razvoj hrvatskoga bankarskog sektora. Nakon brzog rasta, koji je trajao do 1997., pojavili su se ozbiljni problemi u bankama u razdoblju između 1998. i 1999. kao kumulativni efekt financijskih i institucionalnih slabosti. Povjerenje građana u bankovni sustav je poljuljano i problemi u bankama pridonijeli su gospodarskoj recesiji koje je započela krajem 1998. Međutim, nedavno donesen stroži regulatorni okvir i njegova primjena, te državne aktivnosti usmjerene pitanjima problematičnih banaka, kao i sve veći udio inozemnoga kapitala povećali su izgleda za zdravi razvoj bankovnog sustava.

38. Ovaj je odlomak podijeljen na tri dijela. Najprije su kratko opisani događaji do 1997., s naglaskom na slabostima i neefikasnostima koje su popratile dalekosežne promjene u bankarskom sektoru. Drugi dio opisuje pojavu ozbiljnih bankovnih problema u 1998. i početkom 1999. i analizira kakav je bio odgovor mjerodavnih organa na te događaje. Odlomak završava preliminarnom ocjenom izabrane strategije i opisom aktivnosti koje treba poduzeti.

¹ Pripremili Åke Lönnberg i Riccardo Maggi. U ovom su nam poglavlju od velike koristi bile sugestije gosp. Garyja O'Callaghana.

² Četiri stambene štedionice i 31 štedionica čine glavni dio te skupine.

Razvoj modernog bankarskog sektora

39. Nakon uvođenja tržišno orijentiranog pravnog okvira u ranim 1990-im³, ostvaren je značajan napredak u uspostavljanju modernoga bankovnog sustava. Bankovni sustav doživio je oporavak nakon prijeteće propasti početkom tranzicije i značajno se povećao do kraja 1997. (Tablica 12.). Uz poboljšanu političku i makroekonomsku stabilnost, štednja je iz inozemnih banaka vraćena u zemlju, značajno povećavajući sredstva na raspolaganju bankama, koje su na to odgovorila širenjem kreditne ponude. Broj poslovnih banaka naglo je porastao (Slika 4.), a mnoge od manjih banaka zabilježile su iznadprosječno visoke stope rasta.

40. Međutim, poticaji za zdravo bankarsko poslovanje nisu do kraja 1997. bili u potpunosti definirani. Prvo, državna financijska potpora neprestano je odobravana nekolicini banaka u državnom vlasništvu u pokušaju da ih se osposobi za dugoročno zdravo poslovanje. Krajem 1997. u četiri banke u državnom vlasništvu⁴, koje su činile 32 posto ukupne aktive banaka, izvršeno je financijsko i operativno restrukturiranje prema Zakonu o sanaciji banaka iz 1994.⁵ Iako su tim postupcima uspješno raskinute veze između slabih državnih banaka i državnih poduzeća koja proizvode gubitke, privatizacija saniranih banaka započela je tek 1998. Osim toga, privatno vlasništvo nad bankama nije uvijek značilo veću efikasnost i zdravu kreditnu politiku.⁶ Rast broja privatnih banaka može se pripisati privatizaciji ili ulasku novih banaka na tržište. Nekoliko je banaka privatizirano bez promjene uprave i bez prekidanja njihovih veza s poduzećima u čijem su vlasništvu bile prethodno.⁷ Nekoliko je novih univerzalnih banaka ušlo na tržište zahvaljujući relativno blagim kriterijima, no mnoge su se pokazale premalenim da bi postigle efikasnost. Na trećem mjestu, poticaji pruženi bankama kako bi poboljšali svoju efikasnost bili su ograničenog dometa zbog naglog rasta depozita i mogućnosti velike zarade kreditiranjem državnih banaka u teškoćama. Na kraju, manjkavosti bonitetnog i pravnog okvira⁸ i loše zamišljena politika osiguranja štednih uloga nije poticala deponente na kontrolu financijskog stanja banaka.⁹

³ Vidi, posebice, Zakon o Hrvatskoj narodnoj banci iz 1992. i Zakon o bankama i štedionicama iz 1993. Potonjim Zakonom dopušta se primjena blažih kriterija za ulazak banaka na tržište i daje se temelj za naglo povećanje broja banaka.

⁴ Te četiri banke su: Slavonska banka (prva koja je ušla u postupak sanacije u studenome 1995. i prva koja je privatizirana u 1998), Riječka banka i Splitska banka (dvije najveće regionalne banke) te Privredna banka Zagreb (u jednom času najveća hrvatska banka). Do kraja 1997. njihova sanacija značila je otpis 17,3 posto kredita poduzećima i izdavanje državnih obveznica indeksiranih prema njemačkoj marki u iznosu od 2,9 milijardi kuna (ili 2,3 posto BDP-a iz 1997).

⁵ Tim je Zakonom definirana Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka kao "specijalizirana financijska institucija za osiguranje štednih uloga u bankama i štedionicama i za provedbu postupaka sanacije banaka." Prema potonjem, banka koja ima ozbiljne probleme s likvidnošću ili za koju se sumnja da je insolventna mora proći 30-dnevno razdoblje tijekom kojeg HNB ocjenjuje veličinu bankine insolventnosti, odnosno izgleda za njezino dugoročno uspješno poslovanje. Ako se procijeni da banka nema izgleda za uspješno poslovanje, dat će se prijedlog za stečaj te banke. U suprotnom, ako se procijeni da banka ima izgleda za uspješno poslovanje, a njezini gubici iznose između 30 i 50 posto njezina kapitala, dat će se prijedlog za "dobrovoljni" postupak sanacije na temelju bankina vlastitog plana restrukturiranja. Ako su gubici banke veći od 50 posto kapitala, HNB može dati preporuku za obvezatnu sanaciju. U bilo kojem slučaju, finalnu odluku donijet će Vlada. Odluka u prilog sanaciji banke implicirat će otpisivanje njezina kapitala prema gubicima, osiguranje novoga kapitala u obliku obveznica za sanaciju Državne agencije za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka, promjenu uprave banke i provedbu plana restrukturiranja pod kontrolom Državne agencije za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka.

⁶ Vidi E. Kraff and D. Tirtiroglu, 1998, "Bank Efficiency in Croatia: A Stochastic-Frontier Analysis", *Journal of Comparative Economics*, br. 26, str. 282-300.

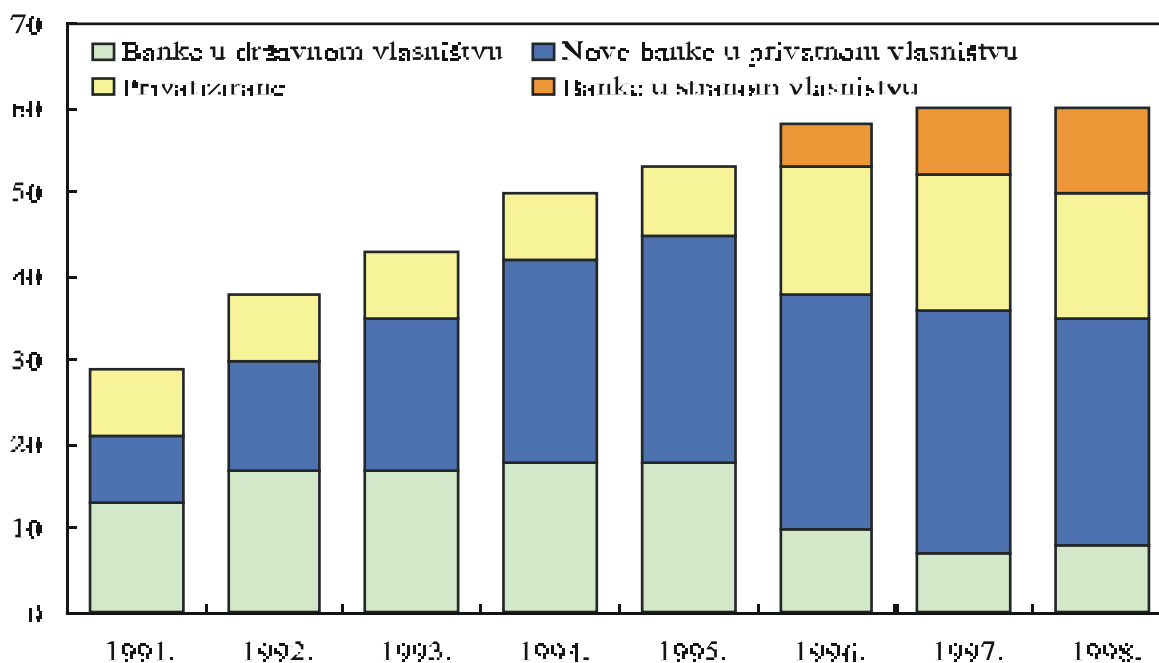
⁷ Vlasništvo poduzeća nad bankama bilo je često kao naslijeđe prijašnjeg režima. Kad poduzeće koje je vlasnik određene banke prolazi kroz proces privatizacije, banka u vlasništvu također prelazi u privatno vlasništvo. Međutim, privatizacija poduzeća često je vodila do široko disperziranog vlasništva, a vođenje poduzeća ostavljeno je upravi.

⁸ Vidi "Hrvatski bankovni sektor" u "Republika Hrvatska: Izabrana pitanja i statistički dodatak", SM/98/58, 1998.

⁹ Shema osiguranja depozita predviđala je potpuno pokriće za iznose do 30 000 kuna i 75-postotnu kompenzaciju za iznose između 30 000 i 50 000 kuna. Osiguranje je prošireno da obuhvaća sve račune koji odgovaraju zahtjevima bez obzira na financijsko stanje banke koja drži te depozite. Nadalje, u srpnju 1998. odlukom Ministarstva financija potpuno pokriće osiguranja povećano je na iznos od 100 000 kuna po osobi i po banci.

41. Navedeni faktori postavljaju pitanje efikasne raspodjele brzorastućeg broja kredita i osjetljivosti pojedinih banaka s obzirom na kraj lakog financiranja repatrijacijom štednje i na povećanu konkurenciju zbog ulaska inozemnih banaka.¹⁰ Iako su pojedine banke bile bolje pripremljene od ostalih za povećanu konkurenciju, upravljanje rizicima, povezano posuđivanje, izloženost prema jednoj osobi, neadekvatno rezerviranje i umiješanost politike u kreditiranje pitanja su s kojima se regulatorna tijela trebaju pozabaviti.¹¹ U kontekstu spomenutih pitanja, posebno osjetljivim pokazala se skupina brzorastućih banaka srednje veličine.¹²

Slika 4. Hrvatska: Vlasnička struktura poslovnih banaka, 1991-1998.

Izvor: Hrvatska narodna banka

Bankovna kriza i odgovor HNB-a

42. Značajan segment hrvatskog bankovnog sustava našao se pogođen problemima koji su se pojavili 1998. kad se nekoliko banaka pokazalo osjetljivim na nepovoljna makroekonomska kretanja. Pooštrena monetarna politika, oslabljeno gospodarstvo te iscrpljenost repatrirane štednje razotkrile su bazičnu insolventnost skupine brzorastućih institucija. Nadalje, nedorečenosti zakona o bankarstvu pridonijele su stvaranju percepcije o mjerodavnim institucijama kao neodlučnima, otežavajući im rješavanje problema i izazivajući strepnju nad financijskim zdravljem zdravijih banaka. Gubitak povjerenja koji je nastao kao posljedica, pridonio je slabljenju potražnje za primarnim novcem, odljevu međunarodnih pričuva i ponovnom oživljavanju zamjene valuta.¹³ Međutim, stupanje na snagu novog Zakona o bankama krajem 1998. omogućilo je HNB-u uzimanje odlučnije uloge u zaustavljanju negativnih tendencija i iniciranju rješavanja problema banaka.

¹⁰ Mogućnost za lako ostvarivanje dobiti koji su pojedine banke ostvarile plasirajući višak svojih sredstava u problematične državne banke također je ukinuta kad su te banke ušle u postupak sanacije.

¹¹ Vidi Hrvatska narodna banka: "Izvješće o kreditnim politikama hrvatskih banaka", srpanj 1998. i Hrvatska narodna banka, "Struktura i rad hrvatskog bankovnog sustava u 1997.", neobjavljeni rad.

¹² Vidi Hrvatska narodna banka "Banke na raskrižju: Izvješće o bankovnom sustavu u Republici Hrvatskoj", rujna 1997.

¹³ Primarni novac smanjio se za otprilike 6 posto do ožujka 1999. kako su neto raspoložive pričuve HNB-a pale s 152 posto primarnog novca na 122 posto. Udio domaće valute u primarnom novcu pao je s 38 posto krajem 1997. na 31 posto krajem ožujka 1999.

43. Iako su slabosti u pojedinim bankama postale očite tijekom 1998., postojeći pravni okvir nije dopuštao HNB-u poduzimanje promptnih mjera nadzora.¹⁴ U veljači je došlo do sukoba između vlasnika Dubrovačke banke¹⁵, pete najveće banke u zemlji, nakon čega su se proširile glasine o njezinoj insolventnosti, što je uzrokovalo masovno povlačenje depozita iz banke. Nakon što joj je HNB odobrio kredit za likvidnost, ta je banka ponovno došla u državne ruke te zatim bila podvrgnuta sanaciji.¹⁶ U lipnju iste godine likvidnost šeste najveće banke, Glumine banke, također je bila ozbiljno narušena. Kao uvjet za pomoć od HNB-a, banka je zatražila sanaciju. Međutim, raskinuvši s prošlošću, HNB nije dao preporuku za sanaciju visoko insolventne Glumina banke pokazujući time da pojedine banke nisu prevelike da bi propale. S djelotvornijim pravnim okvirom u pripremi, HNB je nastavio s povećanjem pružanja iznimne pomoći za održanje likvidnosti s obzirom da je sve veći broj banaka imao rastuće probleme s likvidnošću. Kako bi se pripremila za djelovanje nakon očekivanog donošenja novog Zakona o bankama, HNB je angažirala dvije inozemne revizorske kuće da izvrše reviziju financijskih računa 12 banaka i revidiraju ih prema Međunarodnim računovodstvenim standardima.¹⁷

44. Novi Zakon o bankama donesen je u prosincu 1998. i njime se konačno daje HNB-u ovlast za poduzimanje odlučnijih mjera. Novi je zakon ojačao ovlasti HNB-a u provođenju zakona i regulative i povećao odgovornost bankovnih nadzornih odbora. Istodobno, on je uveo sustav odmjerenog i pravodobnog djelovanja na problematične i insolventne banke i uspostavio instituciju privremenog upravitelja.¹⁸ S novim ovlastima, HNB je počeo s provođenjem opsežnijeg sustava mjera koje imaju za cilj bavljenje slabostima problematičnih banaka, koje su krajem 1998. činile otprilike četvrtinu ukupne aktive banaka.

45. Jednu skupinu problematičnih banaka čine institucije u ozbiljnim financijskim teškoćama, čije je zatvaranje HNB ocijenio opasnim za sustav. Takav je slučaj Croatia banke, dvanaeste najveće banke u zemlji, koja je početkom godine izravnom kontrolom proglašena insolventnom. U strahu od sistemskih posljedica koje bi konačno zatvaranje te banke moglo uzrokovati¹⁹, HNB je u veljači 1999. u Croatia banku postavila privremenog upravitelja i osigurala banci stalnu podršku likvidnosti. U skladu s preporukama HNB-a, Vlada je 23. rujna odlučila izvršiti sanaciju te banke i objavila je planove o izdavanju državnih obveznica u vrijednosti od otprilike 550 milijuna kuna za njezinu dokapitalizaciju.

46. Drugu skupinu problematičnih banaka koje su smatrane insolventnim čini četrnaest poslovnih banaka i štedionica koje su krajem 1998. obuhvaćale 8 posto ukupne aktive banaka. Uz pomoć ovlasti koje pruža novi Zakon o bankama, HNB je u tim bankama postavila privremene upravitelje.

¹⁴ Prema Zakonu o bankama iz 1993., djelovanje HNB-a bilo je ograničeno samo na predlaganje mjera bankama za poboljšanje njihova poslovanja. Čak i u slučaju pokretanja stečajnog postupka, mjerodavno nadzorno tijelo nije moglo preuzeti kontrolu nad imovinom loše banke i zaštititi njezinu imovinu prije imenovanja stečajnog upravitelja od strane trgovačkog suda.

¹⁵ Dubrovačka je banka pripadala državnoj mreži regionalnih banaka u prethodnoj državi. Privatizirana je 1994. kad je velik dio dionica te banke prodan jednom poduzetniku koji je pokušao ojačati svoj položaj u dalmatinskoj regiji i njezinom hotelijerstvu.

¹⁶ Dubrovačka je banka tako postala četvrtom bankom od prvih pet koja je prošla sanaciju. Međutim, prethodne sanacije bile su ograničene na banke u državnom vlasništvu.

¹⁷ Iako su podaci dobiveni analizom financijskih izvješća banaka već otkrili slabosti u većini odabranih banaka, netočna klasifikacija aktive razlog je za zabrinutost mjerodavnog nadzornog tijela. Vidi: Hrvatska narodna banka, "Banke na raskrižju", 1997.

¹⁸ Privremeni upravitelj kontrolira imovinu banke i njegov je zadatak da izradi i preporuči HNB-u, strategiju za rješavanje problema u dotičnoj banci. Novim se zakonom također povećava minimalni početni obvezni kapital, stopa minimalne adekvatnosti kapitala povećana je na deset posto, smanjena je maksimalna moguća izloženost prema jednoj osobi i smanjen je prag za pozajmljivanje povezanim osobama proširivanjem i pojašnjavanjem toga pojma. Novim se Zakonom ukida kategorija štedionica koje do kraja 2001. moraju udovoljiti zahtjevima za registraciju poslovnih banaka.

¹⁹ Banka je bila zatvorena nekoliko dana tijekom veljače 1999.

Do prosinca 1999. stečajni su postupci pokrenuti u jedanaest banaka²⁰, a privremeni upravitelji u preostale tri banke²¹ dobili su naloge da poduzmu mjere kojima bi se povećala naplata njihovih potraživanja, smanjili operativni troškovi i povećali izgledi za spajanje s nekom zdravom financijskom institucijom.

47. HNB je poduzeo preventivne mjere u nekoliko slabijih, ali još solventnih manjih banaka. Postignuti su sporazumi o nadzoru i institucionaliziran je prošireni sustav nadzora. Do studenoga 1999. sve banke na koje se to odnosi provodile su korektivne mjere koje im je propisao HNB bez obzira na teške makroekonomske uvjete.

48. Strategija HNB-a za rješavanje problema u bankarskom sektoru predviđa direktne izdatke iz državnih fondova samo u određenim slučajevima. Oni uključuju dokapitalizaciju sistemski važnih banaka, pružanje poticaja za spajanje s određenom zdravom institucijom, isplatu osiguranih depozita banaka u stečaju i otkup, u gotovini i na zahtjev HNB-a, državnih vrijednosnih papira koji se koriste kao osiguranje kredita za likvidnost HNB-a propalim bankama.²² Tijekom 1998. i 1999. ukupne gotovinske injekcije iznosile su 1,8 milijardi kuna (1,3 posto BDP-a u 1999.), dok je država za rješavanje problema bankovnog sustava izdala obveznice u iznosu od 2,7 milijardi kuna (1,9 posto BDP-a 1999.).²³

Preliminarna ocjena i preostali zadaci

49. Izglasavanje novog Zakona o bankama kao i mjere koje je HNB poduzeo nakon toga rješenje su kratkoročnih i dugoročnih briga. Pokretanje rješavanja problema slabijih banaka i vraćanje povjerenja u bankovni sustav bili su prioritetni ciljevi, dok je dugoročni cilj bio sprječavanje pojave novih problema i osiguranje održivog razvoja bankarskog sektora.

50. Do studenoga 1999. HNB je postigao većinu svojih neposrednih ciljeva usprkos teškom makroekonomskom okruženju i raznovrsnim potraživanjima od prenapregnutih proračunskih sredstava. S jačanjem povjerenja u toj je godini došlo do povećane potražnje za primarnim novcem, koja je do studenoga te godine narasla na 6 posto. Do kraja listopada, udio domaće valute u ukupnim likvidnim sredstvima vratio se na gotovo 35 posto, dok su do kraja studenoga neto raspoložive pričuve HNB-a porasle na 139 posto primarnog novca.

51. Istodobno su banke koje su normalno poslovale uvele oprezniju kreditnu politiku. U trećem tromjesečju 1999. došlo je do blagog smanjenja njihovih uobičajenih plasmana, u nominalnom iznosu, a krediti ostalim domaćim sektorima porasli su samo 3,2 posto do rujna 1999. u odnosu na kraj 1998. Međutim, financijski pokazatelji banaka pružaju stanovite provizorne dokaze o jačanju bilanci stanja banaka u usporedbi s 1998. Tijekom te godine bankovni je sustav zabilježio svoj prvi gubitak na agregatnoj osnovi od 1993.²⁴ To je uglavnom posljedica povećanih rezervacija za loše plasmane²⁵ s obzirom na pogoršanje kvalitete kreditnih portfelja banaka (Tablica 13.). Međutim, u prvom tromjesečju 1999. banke koje su normalno poslovale zabilježile su pad udjela rizičnih plasmana i izvanbilančnih stavaka. Također se čini da se i najveće banke oporavljaju. Tijekom prvih

²⁰ To su: Ilirija banka, Glumina banka, Gradska banka, Komercijalna banka, Županijska banka, Građanska štedionica, Neretvansko-gospodarska, Invest štedionica, Gold štedionica, Mediteran štedionica i Trgovačko turistička banka.

²¹ Agroobrtnička, Promdei i Hrvatska gospodarska banka.

²² Državni vrijednosni papiri jedini su dopušteni oblik osiguranja kredita za likvidnost. Prije je bilo moguće koristiti i drugu imovinu. Na primjer, u slučaju Glumina banke osiguranje su činili krediti stanovništvu. Stoga je, nakon što je banka otišla u stečaj, HNB izvršio posebnu rezervaciju u iznosu od 290 milijuna kuna za 1999.

²³ Tijekom 1999. gotovinske su injekcije iznosile 1,2 milijarde kuna, a izdane obveznice iznosile su 2,1 milijardu kuna.

²⁴ Ukupni gubici iznosili su nekih 1,9 milijardi kuna, no samo na jednu banku otpada više od polovice toga iznosa, dok su 43 banke prikazale pozitivnu neto dobit.

²⁵ Rezervacije za identificirane gubitke u 1998. povećane su za više od pedeset posto i činile su 30 posto ukupnih troškova banaka, u usporedbi s 11 posto u 1997.

šest mjeseci te godine, druga najveća banka ostvarila je dobit, premda s niske osnove, dok je najveća banka nastavila s izdvajanjem značajnih rezervacija zahvaljujući stalnom rastu bruto dobiti.

52. Smanjena je izravna osjetljivost bankovnog sustava na promjene tečaja, no neizravna izloženost i nadalje je značajna. Na kraju 1997. bankovni sustav kao cjelina držao je značajnu kratku poziciju u stranoj valuti. Do trećeg tromjesečja 1999. ta je neto kratka pozicija eliminirana i sve najveće banke imale su dugu poziciju u stranoj valuti.²⁶ Prilagodba portfelja²⁷ pridonijela je pritiscima na deviznom tržištu, ali je eliminirala izravnu izloženost banaka dodatnoj deprecijaciji kune. Međutim, neizravna izloženost i nadalje je bila značajna s obzirom da je više od šezdeset posto svih plasmana privatnom sektoru indeksirano prema stranoj valuti ili nominirano u stranoj valuti. S obzirom da korisnici tih kredita nisu zaštićeni od rizika, banke ostaju osjetljive na deprecijaciju tečaja.²⁸

53. Potpuno usvajanje strategije HNB-a za rješavanje pitanja problematičnih banaka traži promptni odlazak insolventnih banaka s tržišta, pronalaženje rješenja za sistemski važne banke i poduzimanje efikasnih preventivnih mjera. Za unapređivanje razvoja bankovnog sustava utemeljenog na tržišnim principima nije dovoljno riješiti samo tekuće probleme u bankovnom sustavu. U srednjoročnom razdoblju, potrebno je ponovno aktivirati kreditnu ulogu banaka, osiguravajući efikasniju raspodjelu kredita nego što je to prije bio slučaj i nuditi poticaje za investicije veće efikasnosti.

54. Što se tiče prvoga srednjoročnog cilja, razlozi nevoljkom odobravanju novih kredita od strane banaka leže u sporijem rastu kreditnih sredstava na raspolaganju, uvođenju kontrole kapitala početkom 1998. i višim troškovima pozajmljivanja na međunarodnom tržištu kapitala. Nadalje, u okruženju gospodarske depresije koju karakteriziraju visoke kamatne stope i značajna politička i ekonomska nesigurnost, malo je projekata koji s određenom vjerojatnošću mogu ponuditi razinu očekivanog povrata potrebnu da bi se dobila financijska podrška banke. Na kraju, vjerojatno je da će banke djelovati na razborit način te prilagoditi svoje bilance stanja s obzirom na prethodne prekomjerne plasmane i s njima povezan pad kvalitete aktive. Međutim, očekivana življa gospodarska aktivnost, smanjena politička nesigurnost, koja bi trebala uslijediti nakon parlamentarnih i predsjedničkih izbora početkom 2000., te prilagodba portfelja banaka bonitetnoj regulativi vjerojatno će dovesti do ponovnog rasta plasmana, posebice ako prilagodba politike dovede do poboljšanja makroekonomskih uvjeta.

55. Što se tiče ostalih srednjoročnih ciljeva, još je prerano dati konačnu ocjenu. Prilagođivanje bankovnog sustava strožim bonitetnim regulativama koje propisuje novi Zakon o bankama i njegova dalja strukturna promjena trebali bi dovesti do efikasnijeg sustava alokacije kredita. Unatoč recentnim slučajevima stečaja, spajanja i akvizicija, neke od preostalih manjih banaka morat će pronaći svoj kutak na tržištu ili se spojiti s nekom drugom bankom kako bi postigle veličinu koja će im moći osigurati poslovanje. Razina koncentracije i nadalje je visoka, a krajem lipnja 1999. dvije najveće banke još uvijek drže 45 posto ukupne aktive banaka (Slika 5.). Državna upletenost u većim bankama i nadalje je znatna, a razlika između kamate na depozite i kamate na kredite još je visoka (Slika 6.). Usprkos tome, odlazak s tržišta banaka u stečaju te stroža primjena poboljšanog nadzornog

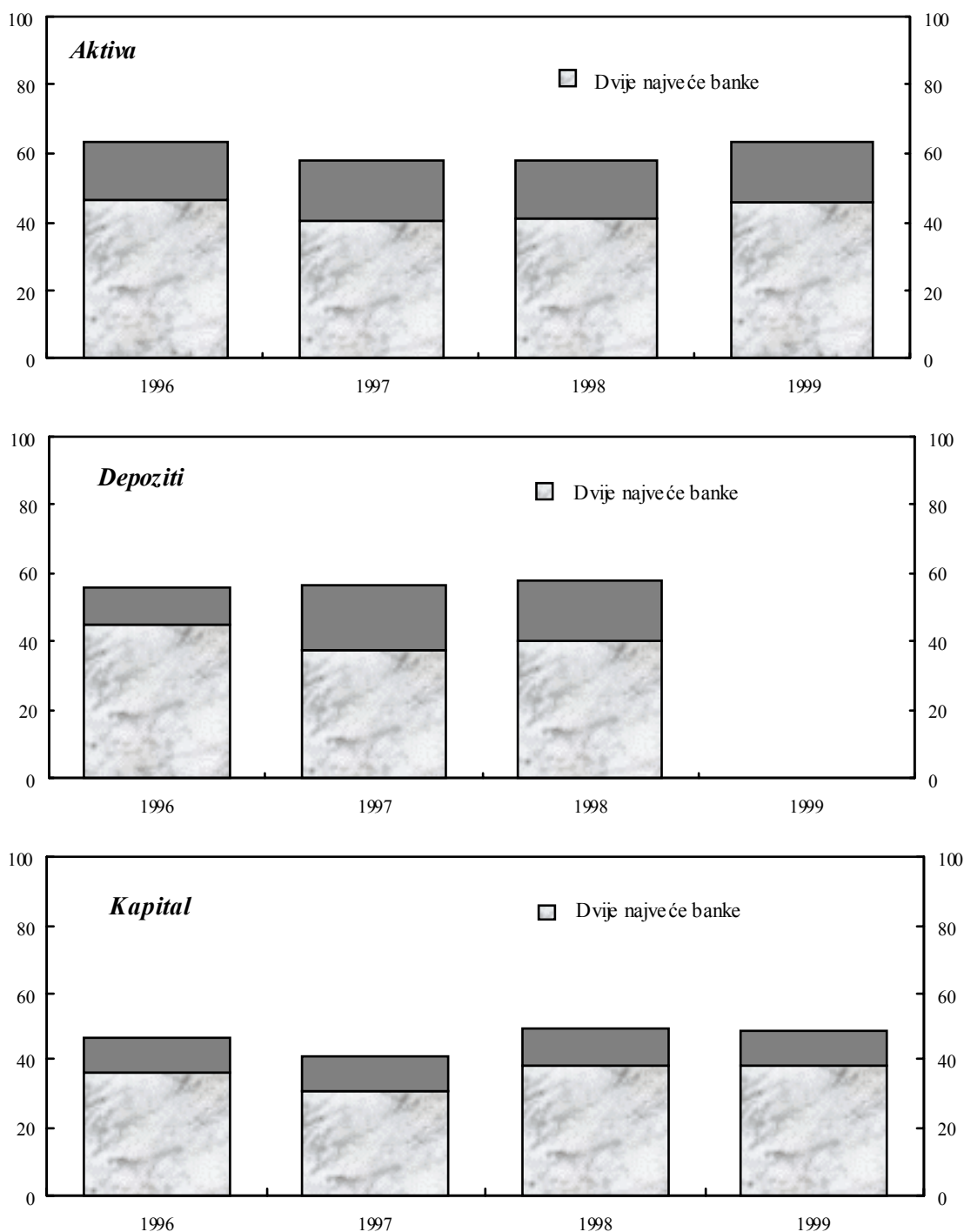
²⁶ To uključuje banke u postupku sanacije koje su, međutim, izvršile prilagodbu svojih portfelja kasnije od ostalih banaka.

²⁷ Procjenjuje se da iznosi u prosjeku između 30 i 35 posto ukupnoga kapitala banke.

²⁸ Procjena je Fonda da bi 10-postotna devalvacija u ožujku 1999. iscrpila gotovo dvadeset šest posto kapitala banaka uz krajnju hipotezu da bi klauzule o indeksaciji svih kunskih kredita toga časa u potpunosti postale neoperativne zbog nemogućnosti izvršavanja otplate korisnika kredita. Međutim, zahvaljujući prilagodbi portfelja, procijenjeni trošak desetpostotne devalvacije pod istim pesimističnim pretpostavkama pao je na dvadeset posto kapitala banaka do rujna 1999. Potrebno je napomenuti da se te kalkulacije odnose na cjelokupni bankovni sustav.

okvira kao i povećana dinamičnost inozemnih banaka²⁹ povećale su izgleda za srednjoročni razvoj bankarskog sektora.

Slika 5. Hrvatska: Pet najvećih banaka (u postocima)

Izvor: Hrvatska narodna banka

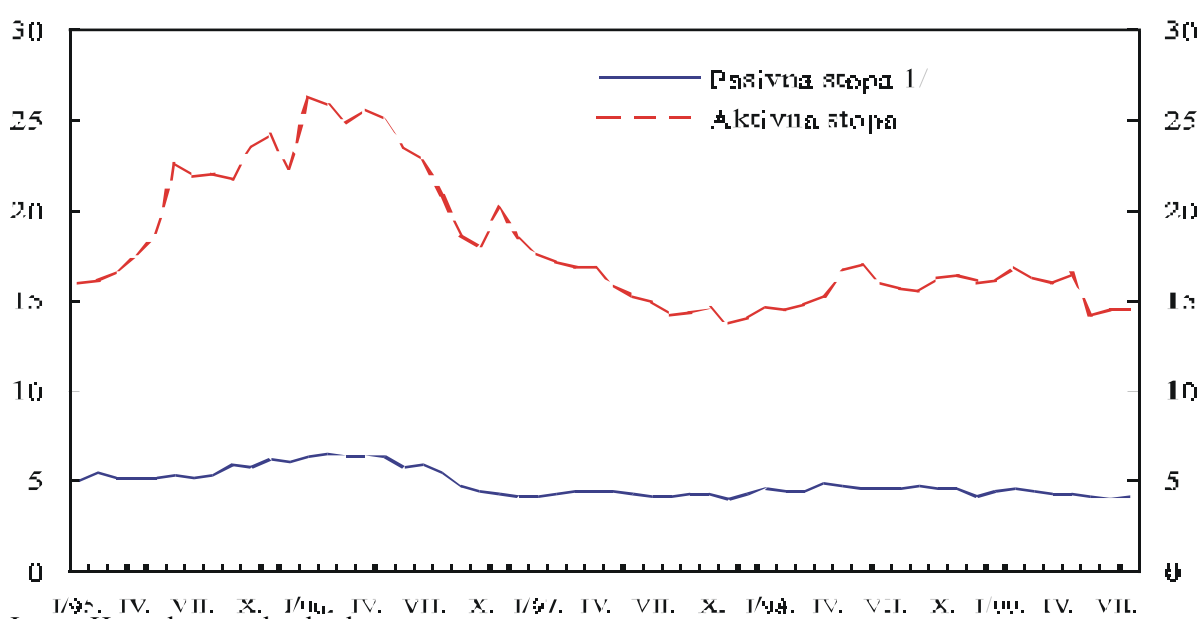
56. Vlasti bi mogle pridonijeti tim tendencijama ukidanjem državnog vlasništva. Do značajnog napretka u tom smislu moglo bi doći u bliskoj budućnosti s obzirom na već uznapredovale aktivnosti vezane uz ponude za prodaju Privredne, Riječke i Splitske banke, koje zajedno čine više od 60 posto

²⁹ One bilježe brži rast od prosjeka, a krajem 1999. tri male domaće banke kupile su inozemne banke.

ukupne aktive banaka u državnom vlasništvu.³⁰ Ako se realizira, prodaja tih institucija stranim investitorima dovest će do značajne injekcije svježega kapitala, upravljačkih znanja i napredne tehnologije.³¹

57. Pod rastućim pritiskom konkurencije, prioritet će biti bolje definiranje uvjeta za uredan odlazak banaka s tržišta i restrukturiranje. Daljnji slučajevi stečaja manjih banaka nisu isključeni. Međutim, ako se s njima bude pravilno postupalo, slučajevi propasti određenih banaka ne bi trebali pridonijeti gubitku povjerenja štediša. Preuzimanje slabijih banaka od strane jačih institucija jedno je od tržišnih rješenja i ono bi moglo dobiti manju državnu pomoć ako se spajanje pokaže kao najjeftinija varijanta za državni proračun. Na kraju, traži se dugoročno rješenje za pretjeranu regionalnu izloženost pojedinih banaka. S obzirom da se njihov odlazak s tržišta pokazao politički teškim, rješenje bi moglo ležati u ulasku novih banaka u dotične regije kao i spajanja između banaka koje djeluju u gospodarski različitim područjima.

Slika 6. Hrvatska: Kamatne stope, 1995-1999.

Izvor: Hrvatska narodna banka

58. Kako bi se olakšao proces konsolidacije, mjerodavna tijela planiraju poboljšati kvalitetu koordinacije između glavnih institucionalnih tijela, poput Državne agencije za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka, Ministarstva financija, Hrvatske narodne banke i trgovačkih sudova koji upravljaju stečajevima. Također namjeravaju ispuniti obvezu isplate osiguranih depozita iz propalih banaka što je brže moguće, uz minimalna kašnjenja, u ovisnosti o dostupnosti sredstava, izbjegavajući oslanjanje na izdavanje nelikvidnih državnih vrijednosnih papira. Trenutačno se radi na reformi programa osiguranja depozita.³² To bi moglo pridonijeti smanjenju potencijalnih obveza proračuna središnje države na dva načina. Prvo, mogla bi se smanjiti osjetljivost sadašnjeg programa na tečajna kretanja tako da se Državnoj agenciji za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka dopusti

³⁰ Kao što je spomenuto u točki 36., Vlada je 17. prosinca prihvatila ponudu talijanske Banca Commerciale Italiana za kupnju 66,3 posto Privredne banke Zagreb.

³¹ Kao što je pokazao primjer Zagrebačke banke i Privredne banke Zagreb, kojoj uskoro predstoji privatizacija, *twinning* aranžmani s inozemnim bankama mogu olakšati podizanje razine upravljačkih i tehnoloških znanja.

³² Prvi specifični program osiguranja deponenata definiran je Pravilnikom o osiguranju štednih uloga iz lipnja 1997. Nakon izmjena koje su uslijedile na temelju odluke Ministarstva financija iz srpnja 1998., programom osiguranja trenutačno su obuhvaćeni depoziti građana do iznosa od 100.000 kuna po pojedincu i po banci. Depoziti iznad toga iznosa, kao i stanja računa na tekućim računima, žiroračunima i depoziti visokih službenika banke nisu pokriveni. S obzirom da za obveze Državne agencije za osiguranje štednih uloga i sanaciju banka jamči država, eventualni manjak potrebnih sredstava za isplatu osiguranih depozita pokrio bi se porezima ili zaduživanjem opće države.

investiranje od govarajućeg dijela njezinih sredstava u stranu valutu prema kojoj su osigurani depoziti indeksirani.³³ Na drugom mjestu, provedbom idućih faza reforme platnog sustava, klirinška kuća za međubankovna plaćanja postat će potpuno operativna i prestat će potreba za ZAP-om, preko kojeg se vrši prebijanje svih plaćanja i primitaka u domaćoj valuti između pravnih i fizičkih osoba.³⁴ Na primjer, uvođenje različitih cijena osiguranja depozita, ovisno o tome koliko je poslovanje banke zdravo, destimulirajuće bi djelovalo na bankovnu politiku povećavanja rizičnosti njihove aktive radi postizanja veće neto dobiti. Isto tako, destimulirajući učinak na banke koje nude visoke kamatne stope kako bi privukle depozite, imao bi princip osiguranja depozita koji bi se temeljio na odgovarajućim kamatnim stopama na depozite.

59. Na dnevnom redu mjerodavnih tijela također je rješavanje određenih dodatnih pitanja. Kao prvo, HNB planira smanjiti obveznu pričuvu u opsegu koji njezin tečajni cilj dopušta. Trenutačno banke imaju obvezu držanja visoke razine pričuva u kunama, za koju dobivaju naknadu koja je ispod tržišnih stopa.³⁵ Za smanjivanje tereta koji zbog toga proizlaze za banke, trebalo bi naknadu za pričuvu podići gotovo na razinu tržišnih stopa i smanjiti kunske pričuve kako to makroekonomski uvjeti budu dopuštali.³⁶ Kao drugo, doći će do primjene iduće faze reforme platnog sustava, čime će klirinška kuća za međubankovna plaćanja postati potpuno operativna i prestat će potreba za ZAP-om, preko kojeg se trenutno vrši prebijanje svih plaćanja i primitaka u domaćoj valuti između pravnih i fizičkih osoba.³⁷ Isto tako, mjerodavna tijela planiraju unaprijediti regulatorni i pravni okvir usklađujući ih s iskustvenom praksom, osiguravajući njihovo pravilno provođenje i unapređujući kvalitetu statističkih pokazatelja. Nakon što je uveden novi Zakona o bankama, napraviti će se nacrt revizije Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci. U cilju daljeg unapređivanja kontrole financijskog stanja banaka, mjerodavna tijela također planiraju donijeti regulativu koja se odnosi na izravni nadzor, provesti plan o institucionalnom razvoju sektora HNB-a koji se bavi nadzorom banaka i razviti “sustav ranog upozorenja” s pomoću pokazatelja koji se temelje na nedavno uvedenom sustavu unificiranog izvještavanja o bonitetnim i analitičkim podacima.

C. Ostala financijska tržišta

60. Poslovne banke imaju najvažniju ulogu u hrvatskom financijskom sustavu. Da se tržišta novca i kapitala šire i produbljuju u jednakoj mjeri kao i razvoj banaka, značajno bi se poboljšalo određivanje cijena i pružanje financijskih usluga. Međutim, za sada nebankarski sektor ostaje relativno malen. Sektor osiguranja nije dovoljno razvijen, iako se brzo širi. Tržište novca ispunjava svoju ulogu prilično dobro, no vrlo je segmentirano. Kapitalno tržište tek je u začetku, s malom potražnjom za slabo diverzificiranim portfeljem financijskih instrumenta, s oskudnim sekundarnim tržištima te u velikoj mjeri neispitanim regulatornim režimom. Ovaj odlomak analizira svako od tih tržišta.

Tržište osiguranja

61. Sektor osiguranja se ubrzano širi od 1991. Godišnje stope rasta u prosjeku su iznosile 10 posto, a segment životnog osiguranja čak se i brže povećavao jer je javnost spremno prihvatila

³³ Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka zakonski nema pravo ulaganja u stranu imovinu. Deprecijacija povećava njezine potencijalne obveze jer je velik dio osiguranih depozita nominiran u stranoj valuti, dok se njihova isplata vrši u domaćoj valuti.

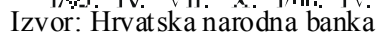
³⁴ Trenutačno banke financiraju osiguranje depozita tromjesečnim plaćanjem doprinosa Državnoj agenciji za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka u iznosu od 0,2 posto osiguranih depozita. Iz toga proistječe da cijena osiguranja ne ovisi o bilanci stanja banaka.

³⁵ U studenome 1999. dobit po propisanim pričuvama za depozite iznosila je 5,9 posto, dok je dobit na jednomjesečne blagajničke zapise HNB-a bila 10,5 posto. Razina od 30,5 posto obvezne kunske pričuve visoka je po međunarodnim standardima. Međutim, od početka 1999. za sve obvezne pričuve mora se plaćati naknada osim za pričuve koje se drže kao gotovina u blagajni.

³⁶ Istodobno bi se moglo povećati oslanjanje na poslovanje na otvorenom tržištu.

³⁷ Postojanje ZAP-a, institucije odvojene od središnje banke, povijesno je naslijeđe platnog sustava bivše SFRJ.

Slika 7. Hrvatska: Stope na tržištu novca i eskontna stopa, 1995-1999.

³⁸ Procjenjuje se da sada oko 5 posto populacije ima police životnog osiguranja.

³⁹ Međutim, država će zadržati manjinski udio s pravom veta na strateške odluke, s obzirom na veliki tržišni udio svakog od ta dva poduzeća.

⁴⁰ Zapravo, sustav je do sada u velikoj mjeri bio neispitan. Međutim, u ovom se trenutku nadzor i regulacija koju provodi Ministarstvo financija čine adekvatnima za osiguranje zdravog poslovanja hrvatskih osiguravajućih društava.

Tržište novca

63. Hrvatsko tržište novca se impresivno razvija, iako i dalje postoje značajna ograničenja. Tržište novca Zagreb (TNZ) osnovano je 1990. kao nezavisno dioničko društvo⁴¹ koje posluje u skladu sa Zakonom o tržištima novca i kapitala i svojim vlastitim Statutom. Tijekom dana, TNZ djeluje kao broker za međubankovne transakcije, naplaćujući naknadu za svaki posao. Tržište je, međutim, malo, a informacije ograničene, što dovodi do relativno velike disperzije kamatnih stopa. Na kraju poslovnog dana (tj. u podne), TNZ izračunava prosječnu vaganu stopu na tržištu novca, koja se pripisuje HNB-u i postaje početna stopa sljedećeg radnog dana.

64. Slabost tržišta se povećava zbog nespremnosti financijski jačih banaka da posluju sa slabijima, čak i kada postoji adekvatan iznos osiguranja. Zbog toga banke s viškom sredstava radije drže višak pričuva kod HNB-a ili pozajmljuju sredstva na tzv. bilateralnom međubankovnom tržištu. To je posebni dio tržišta novca koji su uspostavile jače banke posredstvom izravnih bilateralnih kontakata, a koji potpuno mimoilaze TNZ.⁴² S obzirom na različiti karakter sudionika na tržištu, kamatne stope na bilateralnom međubankovnom tržištu su obično niže od onih na TNZ-u. Kako se bankovna kriza rasplamsala sredinom 1998., nekoliko se banaka povuklo s TNZ-a, što je prouzročilo rast stopa s 11 na 18 posto (Slika 7.) i povećalo probleme s likvidnošću s kojima su se suočile slabije banke. Nakon odlaska s tržišta banaka u stečajnom postupku u travnju 1999. stope na TNZ-u su pale, no ipak su bile oko 1,5 postotna boda više od stopa na bilateralnom tržištu u studenome 1999.

65. Segmentirana priroda tržišta novca u Hrvatskoj ima nekoliko implikacija:

- Budući da ne postoji jedinstvena kamatna stopa koja ukazuje na prevladavajuće monetarne uvjete, osobito je teško procjenjivanje i provođenje monetarne politike.
- Postoji preveliko oslanjanje na HNB kao zajmodavca u *prvoj* nuždi: oko polovice ukupnih kredita za likvidnost poslovnim bankama osigurala je Hrvatska narodna banka. Da bi se smanjilo korištenje kredita za likvidnost HNB-a, mogla bi se povećati razlika između aktivne kamatne stope HNB-a i stope na međubankovnom tržištu.
- Prekonoćne transakcije na Tržištu novca Zagreb uglavnom se vrše između slabijih banaka.

66. Trenutačna kretanja će vjerojatno smanjiti segmentaciju tržišta. Prvo, smanjenje sadašnjih bankovnih problema i postupno jačanje banaka oslabit će glavne uzročnike problema. Drugo, reforma međubankovnog platnog sustava koja se provodi trebala bi poboljšati kvalitetu informacija na koje se banke mogu osloniti pri upravljanju svojom dnevnom likvidnošću i smanjiti troškove transakcija. Također je moguće postići dalja poboljšanja ukidanjem monopolističke pozicije koju ima TNZ pri posredovanju u transakcijama. Postojanje nekoliko brokera stvorilo bi više informacija i omogućilo učinkovitije utvrđivanje međubankovne kamatne stope.

Tržište kapitala

67. Kapitalno tržište u Hrvatskoj tek je u početnoj fazi razvoja. 1999. samo je šest poduzeća bilo uvršteno na službeno tržište, a 56 na OTC tržište.⁴³ Razvoj tržišta je prekinut zbog pogoršanja domaćeg makroekonomskog okruženja te slabljenja interesa inozemnih ulagača za tržišta u razvoju. Zbog toga su cijene dionica naglo pale, a indeks CROBEX se smanjio gotovo za pola u razdoblju od konca 1997. do studenoga 1999. (Slika 8.). Tijekom prvih devet mjeseci 1999. dnevni prosječni

⁴¹ Tada je bilo u vlasništvu 27 banaka i 2 osiguravajuća društva.

⁴² Osim dva segmenta dnevnog tržišta, TNZ upravlja prekonoćnim tržištem nakon zatvaranja ZAP-a. TNZ je jedini broker koji ima pristup podacima o pričuvama banaka na kraju dana, te ima ovlaštenje za prijenos salda banaka koje imaju višak na banke s negativnom neto pozicijom. Prekonoćni krediti su kolateralizirani obveznom pričuvom banaka koje uzimaju kredit. Od lipnja 1998. prekonoćna stopa je jednaka prosječnoj dnevnoj stopi.

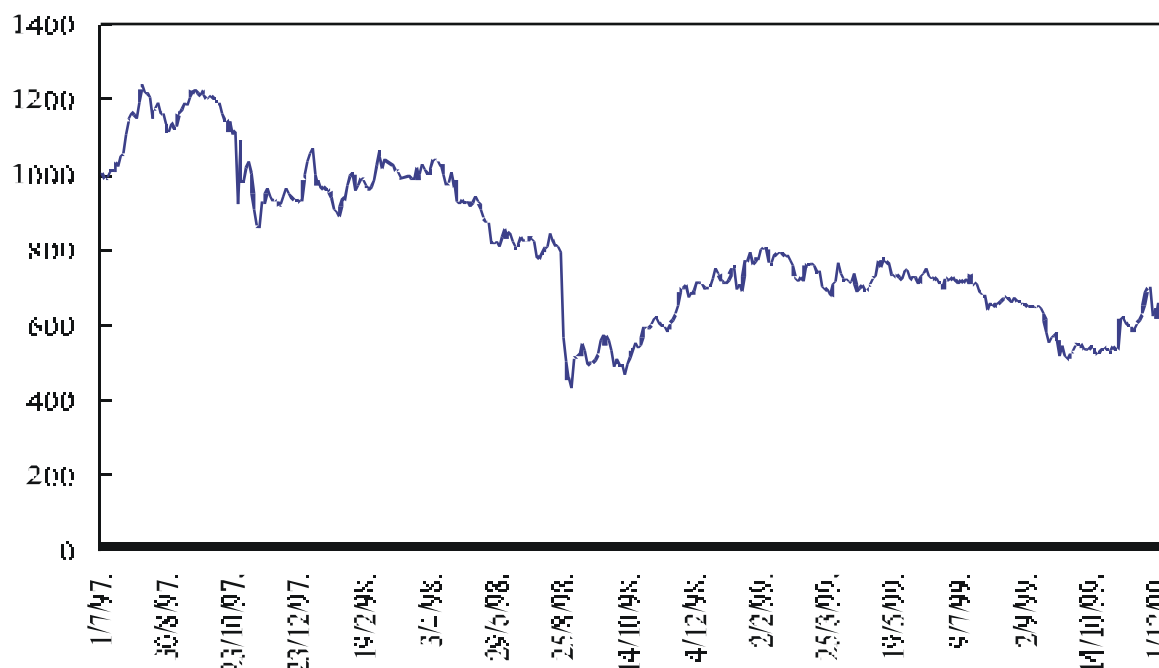
⁴³ Ti se podaci odnose na Zagrebačku burzu, no važno regionalno OTC tržište također postoji u Varaždinu.

promet smanjio se s 10,4 milijuna kuna u 1997. na 2,4 milijuna kuna, a prosječni broj dnevnih transakcija pao je s 96 na 36.

68. Iako su kratkoročni čimbenici u velikoj mjeri zaslužni za trenutačno lošu situaciju, ključni problemi s kojima se suočava tržište kapitala su dugoročnoga karaktera. Na strani ponude, ne postoji poticaj za privatna poduzeća da se njihovim dionicama javno trguje. Na strani potražnje, još nije razvijen običaj kupovanja dionica, usprkos povoljnom poreznom režimu⁴⁴, uglavnom zbog toga što proces privatizacije nije uspio odigrati katalitičku ulogu. Međutim, ta se funkcija može stvoriti reformom mirovinskog sustava, što će dovesti do povećanja potražnje domaćih institucionalnih investitora za domaćim dionicama i obveznicama.

69. Uspostava institucionalne infrastrukture i regulatornog okvira dobro napreduje. Postoji, međutim, dovoljno prostora za dalja poboljšanja. Nedostatak pouzdanih financijskih podataka o poduzećima, na primjer, velika je prepreka za javno trgovanje dionicama. U skladu s tim, Ministarstvo financija trebalo bi razmotriti preispitivanje Zakona o trgovačkim društvima u smislu jačanja relevantnih odredaba (revizijski standardi, objavljivanje informacija i sl.). Isto tako, neizbježna uspostava središnje depozitarne agencije za registriranje prijenosa dionica smanjit će troškove transakcija⁴⁵ i učiniti ih sigurnijima, zahvaljujući osnivanju jamstvenog fonda za zaštitu od rizika neispunjavanja ugovorne obveze. Zakonske ovlasti tržišnog regulatornog tijela⁴⁶ nedavno su pojačane, zajedno s mogućnošću praćenja transakcija i određivanja visokih kazni za neprilično tržišno ponašanje. Međutim, Zakon o vrijednosnim papirima ne sadrži dovoljno zaštitnih mehanizama koji bi spriječili vanjske revizore da odobre netočna financijska izvješća poduzeća. Vezano s tim, zakon bi se mogao promijeniti, na primjer, tako da Komisija za vrijednosne papire i burzu bude ovlaštena propisati novčane kazne koje su proporcionalne ostvarenim gubicima zbog revidiranih bilanci.

Slika 8. Hrvatska: Crobex indeks, 1997-1999.

Izvor: Zagrebačka burza

⁴⁴ Ne postoje pristojbe niti porez na kapitalne dobitke ili dividende.

⁴⁵ Standardizirani postupak za knjiženje neto pozicija kupaca i prodavatelja zamijenit će sadašnji aranžman koji zahtijeva prijenos dionica manualnim unosom svake trgovinske transakcije između dva brokera. To je nespretna procedura koje ne jamči uvijek pravodobnu namiru transakcija.

⁴⁶ Hrvatska komisija za vrijednosne papire i burzu.

Tržište državnih vrijednosnih papira

70. Tržište vrijednosnica s fiksnim prihodom se širi, ali još uvijek ne čini značajni izvor financiranja za državni sektor i sektor poduzeća. Glavni instrumenti kojima se trguje su riznički zapisi središnje države i blagajnički zapisi HNB-a.⁴⁷ Sudjelovanje na tržištu je uglavnom ograničeno na banke te, u manjoj mjeri, na osiguravajuća društva. Za razliku od prijašnje prakse, aukcije se sada odvijaju prema redovnom rasporedu, a dospijeca vrijednosnica se ne mijenjaju često. Takva su kretanja pridonijela rastu tržišta, no trgovanje na sekundarnim tržištima ostaje vrlo ograničeno, a likvidnost se jedino osigurava preko transakcija između banaka i HNB-a. Jače sekundarno tržište može se, međutim, razviti zbog neizbježnog osnivanja središnje depozitarne agencije i reforme platnog sustava.⁴⁸

D. Zaključak

71. Razvoj hrvatskoga financijskog sektora suočava se s teškoćama koje su iskusile i ostale tranzicijske zemlje. Nedavni su problemi imali značajnu makroekonomsku cijenu, no strategija koju provodi HNB od donošenja novog Zakona o bankama obećava brzo rješavanje hitnijih problema. Poboljšano regulatorno okruženje i sve veća nazočnost inozemnih ulagača dalji su obećavajući čimbenici. Međutim, neke od slabosti koje su pridonijele nedavnim problemima još su prisutne. Da bi se poboljšali izgledi za zdrav dugoročan razvoj bankovnog sektora, mjerodavna tijela namjeravaju ubrzati strukturne reforme. Međutim, mjere specifične za sektor nisu dovoljne, s obzirom da zdrav razvoj bankovnog sustava ovisi o održivom rastu u preostalom dijelu ekonomije. Zbog toga je potreban uravnoteženiji *mix* makroekonomske politike, zajedno s ponovnim započinjanjem reformi u realnom sektoru. Iako banke dominiraju hrvatskim financijskim sektorom, ne smije se dopustiti da zaostaje razvoj ostalih financijskih tržišta. Stoga je potrebno osigurati odgovarajući nadzor i konkurentne uvjete.

⁴⁷ Oba mogu biti nominirana u domaćoj ili stranoj valuti. Iznos ostalih državnih vrijednosnica kojima se trguje nije velik.

⁴⁸ U tom kontekstu, nedavno uvođenje Hrvatskog sustava velikih plaćanja osobito je pozitivan činitelj.

Tablica 11. Hrvatska: Bankovni sustav prema vlasničkoj strukturi, 1996-1999. (na kraju razdoblja, kao postotak ukupne aktive, depozita i jamstvenog kapitala)

	1996.	1997.	1998.	1999. 1/
Aktiva				
Banke u državnom vlasništvu	39,5	32,7	37,0	40,8
Banke u privatnom vlasništvu	60,5	67,3	63,0	59,2
U većinskom vlasništvu države 2/	38,9	9,2	6,1	6,0
U manjinskom vlasništvu države	17,1	47,3	38,4	38,5
U većinskom stranom vlasništvu	1,0	4,0	6,7	8,9
Ostalo	3,6	6,8	11,9	5,7
Ukupno	100	100	100	100
Depoziti				
Banke u državnom vlasništvu	35,3	29,9	35,3	...
Banke u privatnom vlasništvu	64,7	70,1	64,7	...
U većinskom vlasništvu države 2/	42,2	8,9	5,4	...
U manjinskom vlasništvu države	19,2	50,6	42,4	...
U većinskom stranom vlasništvu	0,7	3,6	4,8	...
Ostalo	2,7	7,0	12,0	...
Ukupno	100	100	100	...
Jamstveni kapital				
Banke u državnom vlasništvu	31,4	26,3	36,4	36,0
Banke u privatnom vlasništvu	68,6	73,7	63,6	64,0
U većinskom vlasništvu države 2/	35,9	10,1	9,2	8,4
U manjinskom vlasništvu države	19,1	43,5	33,9	34,7
U većinskom stranom vlasništvu	3,2	7,7	13,8	15,3
Ostalo	10,5	12,4	6,7	5,6
Ukupno	100	100	100	100

Izvor: Hrvatska narodna banka

1/ Na kraju lipnja.

2/ Vlasnički udjel države veći od 20 posto.

Tablica 12. Hrvatska: Aktiva i pasiva bankovnog sektora, 1994-1999.
(na kraju razdoblja, postotak BDP-a)

	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.				1999.		
					ožujak	lipanj	rujan	prosinac	ožujak	lipanj	rujan
Ukupna aktiva bankovnog sustava	62,5	63,7	62,5	68,9	64,0	65,7	67,3	67,4	67,4	63,3	66,6
Depoziti	16,9	21,5	29,8	36,6	34,0	35,1	37,0	37,2	36,2	33,5	34,7
<i>U tome</i> : Devizni depoziti	10,0	14,3	20,2	25,3	24,2	25,3	26,8	27,4	27,6	24,6	25,3
Kredit	26,3	28,7	27,9	36,6	35,5	37,8	39,2	40,8	40,1	36,1	38,7
<i>U tome</i> : Krediti poduzećima	21,2	22,9	21,4	25,3	24,0	25,1	25,6	26,5	25,7	21,7	23,7
Kredit stanovništvu	4,0	4,8	6,1	10,3	10,3	11,3	12,2	12,8	13,0	12,7	13,3
Dodatne informacije:											
BDP (u mil. HRK)	87.441	98.382	107.981	123.811	138.392	138.392	138.392	138.392	142.005	142.005	142.005
Godišnja stopa inflacije	-3,0	3,7	3,5	3,8	5,7	5,8	5,8	5,4	3,6	3,8	5,1
Omjer kredita i depozita	1,55	1,34	0,94	1,00	1,04	1,08	1,06	1,10	1,11	1,08	1,11

Izvor: Hrvatska narodna banka

Tablica 13. Hrvatska: Kvaliteta kreditnog portfelja banaka, 1994-1998.
(u postocima, na kraju razdoblja)

	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.
Klasifikacija rizika					
A	87,3	86,8	88,7	89,0	84,2
B	3,8	5,6	4,1	5,3	5,3
C	4,2	4,2	4,2	3,1	4,2
D	2,8	1,8	1,7	0,9	1,9
E	1,9	1,6	1,3	1,7	4,4
Ukupno	100	100	100	100	100
<i>U tome</i> : Loši krediti (Kategorije C-E)	8,9	7,6	7,2	5,7	10,5

Izvor: Hrvatska narodna banka